

2021. ÁPRILIS 8.
XXXI. ÉVFOLYAM, 14. SZÁM
WWW.ERDELYINAPLO.RO

Erdélyi Napló

SAJÁT NÉPRAJZI MÚZEUMOT KÉSZÜL NYITNI EGY MAROSVÁSÁRHELYI ORVOSHÁZASPÁR

Vissza Erdélybe, immár a műtárgyak számára is

Erdély, Székelyföld és ezen belül Marosszék népi értékeit készülni kiállítani a Torboszlón induló múzeumában Madaras Sándor. A vásárhelyi orvos korábban több önkormányzatnak is felajánlotta ötletét és gazdag műgyűjteményét, de az érdektelenség falaiba ütközött. Ugyanakkor alapítványán keresztül szeretné „hazatelepíteni” az országból különböző utakon „kivándorolt” értékeket.

→ SZUCHER ERVIN

A bekecsalji Torboszlón vásárolt kúriájában, pontosabban annak kibővített hatalmas csúrfájában készülni a nyár folyamán saját néprajzi múzeumát megnyitni a Marosvásárhelyen dolgozó idegsebész. A megrögzött műgyűjtőként is ismert Madaras Sándor 300 négyzetméteres területen állítaná ki az évtizedek alatt felvásárolt néprajzi kollekciójának egy részét. A mintegy 4000 darabot tartalmazó tárlat nagy része már elkészült, csak a varrottasok és szöttek kifüggesztése, valamint a kiállított darabok fényképezése, kategorizálása és kartotékolása maradt hátra. A gyűjtemény nem korlátozódik egyetlen tájegységre vagy etnikumra; igazi erdélyi gyűjtemény, amelyben helyet kapnak a szász és román vidékek értékei is.

Madaras Sándor és felesége, Kristály Dóra választása azok után esett a kevesebb mint másfélszáz házzal rendelkező zsákfalura és annak Kakassy-kúriájára, miután több tehetős székely település polgármestere visszautasította a múzeumlétesítés ötletét. Pedig az orvos házaspár ingyen ajánlotta fel gazdag néprajzi gyűjteményét, az önkormányzatnak mindössze a megfelelő épületet kellett volna a tárlat rendelkezésére bocsátania.

„Hiába kilincseltem, senkit nem érdekelt. Sem a lelkeseket, sem a polgármestereket. Sem falun, sem városban. Pedig felajánlottam a marosvásárhelyi önkormányzatnak is, a nyáradszeredainak is, amelyek tehetősebbek. Hiába. Mít számít, hogy Szeredá-

ban a Bocskay-szobron és a templomokon kívül a turistának nincs mit megnéznie. Ott áll üresen az egykori árvaház hatalmas épülete, javasoltam, alakítsuk múzeummá. Legalább egy részét... Nem lehet. Vagy kérdezem: egy-két kivétellel Szováta és Parajd milyen kulturális látópontra dűskál?” – háborog az illetékesek közömbös hozzáállásán a műgyűjtő.

→ **Példaként a híres szászkerámiát hozza fel, amelyből a Segesvár környéki egykori szász településen ma már egyetlen darab sem található. Aki viszont otthonát azzal szeretné díszíteni, könnyűszerrel megteheti, mindössze be kell neveznie egy budapesti aukcióra.**

A sorozatos elutasítások után Madaras gondolt egy merészet, kinézett egy megfelelő ingatlant, a zsebébe nyúlt, megvásárolta, majd felújította. „Soha nem fog megtérülni a befektetés. De legalább tudom, hogy valami hasznosat, jót tettem” – állítja az orvos és műgyűjtő, aki több kulturális esemény mecénása is egyben.

A Bukarestben született Madaras Sándor tizenévesen kezdte el a műgyűjtést. Kilencedik osztályos

középiskolásként megismerkedett Nagy Pál festőművésszel, majd általa további néhány marosvásárhelyi képzőművésszel. Először kis rajzokat kért tőlük, majd kereső fi atalemerként vásárolni kezdte festményeiket.

A megrögzött gyűjtő hozzáteszi, nem kíván a szakemberekkel vetekedni, de azt már régóta képes megállapítani, hogy egy eladásra kínált tárgynak van értéke, vagy mindössze lomtárba való. Éppen ezért mielőtt vásárolna, válogat. Pénzét régiségbe és nem az ócskóságba fekteti.

„Hazatelepítené” az erdélyi ritkaságokat

Az ismert idegsebész nemrég közönségi oldalán fordult felhívással a világ magyarjaihoz, hogy amennyiben szívügyüknek érzik, próbálják meg visszajuttatni Erdélybe az innen „valamiféle úton elkerült” műtárgyakat. Madaras elsősorban festményekre, szobrokra, szőnyegekre, etnográfiai tárgyra számít, amit a feleségével együtt létrehozott Madaras-Kristály Egyesületen keresztül próbálna intézni.

„Az évszázadok során Erdélyben megannyi érték teremtődött, olyan, amiből vajmi kevés maradt nálunk. Mert kivitték, hogy elegánsan fejezzem ki magam” – mondja. Példaként a híres szászkerámiát hozza fel, amelyből a Segesvár környéki egykori

FOTÓK: SZUCHER ERVIN

Madaras Sándor hiába kilincselte a maroszséki önkormányzatoknál

szász településen ma már egyetlen darab sem található. Aki viszont otthonát azzal szeretné díszíteni, könnyűszerrel megteheti, mindössze be kell neveznie egy budapesti aukcióra. Ugyanez a helyzet Görgényüvegcsúr egykori hutáiban készült üvegkerámiáival. A faluban már csak egy pár darab maradt mutatóban, az is törött. De ugyanaz a sors jutott az erdélyi évszázados festett bútoroknak és számos más etnográfiai tárgynak. „Ezeknek itt van a helyük és az értékük, nem más! Mi értelme annak, hogy egy pesti műgyűjtő felvásárolja az erdélyi habán kerámiákat, és lakásán egy széfbe zárva őrizze azokat?”

Madaras azt is előrevetíti, hogy a műtárgyakat miután öröklik a gyermekek – akik, ha szülei nem nevelték beléjük a hagyományok iránti ragaszkodást –, lehet, hogy kacatként kezelik és kisöprik.

Arra a kérdésre, hogy naivság-e abban bízni, hogy felhívására a műgyűjtők hajlandók lemondani egy-egy számukra kedves – és olykor drága – tárgyról, Madaras Sándor nem ismeri a választ. Azonban úgy véli, ha nem teszi közzé felhívását, talán senkinek nem jut eszébe az adakozás. Így viszont lát némi reményt... Precedens ugyanis már akad. Amikor egy Németországban élő idős személy tudomást szerzett, hogy az erdélyi orvos Barabás István-kiállítását szervez, elküldte a tulajdonában lévő vásárhelyi festő egyik alkotását, amelyet évekkel azelőtt vittek ki az országból. „A néni kérés nélkül, ingyen küldte el a rendkívül értékes műkincset. Amint levelében írta, szívesen juttatja vissza oda, ahol annak a helye van, mert az unokáinak amúgy sincs mit kezdeniük vele” – meséli az orvos. Hogy még lesznek-e ilyen személyek, mint a Németországba kitelepített hölgy, Madaras nem tudja. De bíz benne. Arról is van elképzelése, mi legyen a hazapostázott hatszázadik szenes vasaló vagy a kevésbé értékes tárgyak sorsa. Mint mondja, ezeket lehetne értékesíteni, majd a befolyó összeget valós értékek megvásárlására fordítani.

A marosvásárhelyi orvos Erdély néprajzi örökségét szeretné összegyűjteni